

1944-1985

1951

Primesc de la Constanța ajișul celei dintii premiere a noului Teatru de stat ; seamănă cu un manifest : „Tovarăși și cetățeni ai orașului Constanța ; ca o nouă realizare a clasei muncitoare sub conducerea Partidului Muncitoresc Român în lupta pentru culturalizarea maselor, a luat ființă în orașul nostru Teatrul de Stat, cu un colectiv artistic și tehnic adecvat de la Teatrul Național din București și alte teatre de stat din țară. În cinstea zilei de 1 Mai și a celei de-a 30-a aniversări a partidului nostru teatrul și-a deschis prima stagiune reprezentând comedia O scrisoare pierdută de I. L. Caragiale. Pentru o nouă premieră, colectivul pregătește piesa Vocea Americii de B. Lavreniev“.

★

Euripide e de părere că firea nu așază pe trupurile oamenilor nici un semu după care să-l recunoaștem, printre ceilalți muritori, pe netrebnic.
...Dar când deschide gura...

1955

Examene la Institut. Se produc actorii claselor prof. Radu Beligan, lector Sorana Coroamă (Steaua Sevillei) și prof Mihail Raicu, lector Ion Talianu (Viforul).

Se evidențiază tinerii Ion Vilcu, Boris Olinescu și Gheorghe Gheorghe (Mogirdici). Spectacolele clasei de regie (supravegheate de asistenții Petre Sava Băleanu, Horea Popescu și alții) sint îngrijite, rotunde, interesante (Mireasa desculță, Steaua fără nume).

Ion Talianu îmi spune că intenționează să se retragă din profesorat, dar nu-mi mărturisește motivul. Sorana Coroamă mă informează, discret, că spectacolul i se datorează ei „într-o foarte mare măsură“. Petre Sava Băleanu mi se plînge că piesele nu sint alese de ei, regizorii tineri, ci de șeful de catedră.

În genere, însă, examenul e mulțumitor.

1959

Cu Al. Giugaru

— Au fost vreodată imixtiuni de-ale poliției la cupletele pe care le spuneai, acelea politice ?

(Mă vit în „Condică“ unde, pe un text intitulat Salomeea, parodie de C. Orendi, este ștampila „Comisiei de control a spectacolelor“ și apostila : „Se aprobă cu condiția de a se elimina și diminua vulgaritățile scenei cu Salomeea precum și orice parodie a personalității religioase a Sfintului Ion Botezătorul“.)

— Tănase era uneori chemat, ca responsabil.

— Dar ale dumitale, de la cinematograful ?

— Ale mele nu prea. Eu m-am ferit cit am putut de vulgarității și pornografii.

— Dar în ce privește aluziile politice? O serie de cuplete arcau aluzii politice. Nu te-au necăjit?

— Nu, asta nu.

— Ți-ai agonisit ceva din lefurile acelea, pînă prin 1942—1943?

— Cu cită economie am putut face, mi-am ridicat casa asta în 1937, cu împrumuturi de la bănci, cu dobinzi, cu ce am putut agonisi, cu mari economii — cite le-am putut face. Vechiul proprietar nu mă înghițea.

— Cîți ani de teatru ai acum, stimat Al. Giugaru?

— Am 42 de ani de carieră. Apreciat sînt, succese am făcut, și peste hotare, și în țară, destule, și voi mai face. N-am nimic pe suflet care să mă discreditze undeva. Tata n-a avut cine știe ce meserie, a fost ungător de vagoane. Nu știa carte. Cînd auzea de teatru, avea o curea, și-o lua din cui... Voia să mă fac sef de gară, cu chipiu roșu, visul lui. După ce, mai tîrziu, m-a văzut jucînd, a plîns. A povestit la Huși că băiatul lui e cel mai mare om din lume. Întreba: „De ce bat ăia din palme?...” „Le place, spun bis”. „Lui Sandi îi spun? Ce vorbești?”

— Ce repeți acum?

— Deocamdată, nu mi s-a propus nimic. Fac filmul *Telegrame*. Aș fi vrut să joc, poate și în mod demonstrativ, *Burghezul gentilom*. Am văzut filmul francezilor. Am văzut că se înghesuie mulți de-ai noștri să joace rolul, n-am nimic contra. I-am spus și lui Baranga: dacă vor fi șapte „burghezi”, pune-mă al 8-lea. Dar să vă spun ce a fost cu întrecerea socialistă. Era vorba să joc un Titircă, în O noapte furtunoasă; una cu Rovințescu, una cu mine. Eu mă duc la cabinetul medical, mi se zice: „Ți-ai luat tensiunea?” „Ce-i aia?” „Mi-a luat-o: 21. Imi spune: „Ce vrei să faci dumneata? Ești om deștept, ai interes să te cureți? Du-te imediat la Buziaș, faci băi acolo, te astîmperi, că nu merge altfel, vezi-ți de treabă”.

Bine, domnule. Mă trimite la băi pentru prima oară în viața mea. Era doctorul Hortolomei, și el de la mine, de la Huși. Pînă atunci, neam de neamul meu nu fusese la băi. Și plec eu cu Vasile Lăzărescu. M-am dus, am stat la hotel, am făcut băi. La București se scria la gazetă că se repetă de zor pentru premiera Caragiale, deschiderea stagiunii, O noapte furtunoasă, în rolurile principale Calboreanu, Rovințescu. Eu, să crăp, și mai multe nu. Imediat dau telegramă la București: „Răspundeți dacă mai joc acest rol”. Pentru că eu învățam — și mă asculta Lăzărescu. Primesc telegramă: „Ai să-l joci”. Dau și telefon: „Care este distribuția?”

Viu la București, mă prezint la repetiție. Mă pune Sică Alexandrescu să stau în lojă: spune: acum repetă Calboreanu, pe urmă Rovințescu, pe urmă tu. Era aproape de premieră. Se ridică deci cortina, începe Calboreanu — în locul lui Niki era Nae Făgădaru. Mă uit la ei și zic: „Dacă ăsta e Teatrul Național, e bine...” Vine și Rovințescu. Mă rog. Vine și rîndul meu. Calboreanu zice tare: „Ăsta e, domnule, de ce m-ați băgat pe mine în rol?”

A doua zi vine Zaharia Stancu. Repetiție generală cu public. Începe Calboreanu, se poticnește într-un loc, jos cortina. Se ridică iar cortina, apare Rovințescu. Iarăși jos cortina.

În fine, se ține un consiliu, unde Calboreanu spune: „Măcar să ne dați satisfacția că am repetat, să începem noi spectacolul”. Zaharia Stancu zice: „Pe cine va găsi cu cale directorul de scenă să înceapă acest spectacol, acela va începe, și sigur că veți juca toți”. Zice și Sică: „Veți avea un număr egal de spectacole. Am început eu... dă-i, dă-i. Pe urmă, mă pomenesc cu un „Act de întrecere socialistă”. Îi spun lui Făgădaru: „Să ne întrecem, că-i răncăm. Semnează!” Nu știam că e chiar „întrecere socialistă”. Vine Calboreanu la mine: „Dragă Alexandre, n-am cerut eu rolul...” „Nu știi, Ghiță, mi-ai trimis un act de întrecere socialistă... să ne întrecem!”

Și azi, cînd îl văd, îi spun: „Nu-mi trimiți act de întrecere socialistă?” Eu nu sînt ăla care să port dușmănie cuiva. N-am de ce să mă tem. Fiecare își are rolul: cum zice Caragiale, „fiștecare după cum devine...” Eu nu joc ce joacă Ghiță Calboreanu, Calboreanu nu va juca niciodată ce joc eu.

— Te-a satisfăcut piesele românești mai noi în care ai avut roluri?

— În ultima vreme am jucat amorezi. Și m-a criticat unul, sau una, Mîndra, într-o gazetă că eu nu puteam fi un personaj care să mă iubească o fată. Dar l-am întrebat și pe tovarășul Mihai Beniuc — că despre

In Valea Cucului e vorba — cunoaște textul omul care a scris articolul? Fiindcă uite care e situația ce reiese din text mama fetei îi spune personalului meu „porc bătrîn, mi-ai luat fata, am dat-o după tine cu toate că ești bătrîn“. Și mai departe „Să-ți fie rușine, că ai fecior mare...“ Deci puteam să fiu iubit nu pentru vîrstă, ci pentru situația mea. Aveam pămînt. Parcă eu mă duceam la dînsa numai pentru amor? Și în afară de asta, poate că fata mă și plăcea.

— Piesele care se scriu azi se apropie de necesitățile unui teatru nou?

— Cred că se apropie, dar putem să așteptăm și altele. N-ai văzut că ce scrie Baraunga are succes? Mielul turbat. Rețeta fericirii... Mihai Beniuc, dacă a prins gust de teatru, sînt sigur că o să trîntească una și mai grozavă. Nici asta n-a fost rea. Și jucată bine. Mai bună distribuție nu putea să aibă. Toți ne-au dat silința. Dovadă că Birlic a avut și el un rol care nu cred să se mai întîlnească, el nu joacă chestii d-astea. A interpretat frumos și reușit. Eu am jucat cu toală dragostea și cred că nu se putea reda mai mult. În unele locuri mi s-a spus că m-am apropiat oarecum de roluri din Caragiale. Dar este spre Caragiale finalul, și în afară de asta eu n-aveam nici un fel de accent în rol. Nu puteam eu de la mine să bag accente dacă autorul nu le prevăzuse. Eu sînt un actor conștiincios, care respectă ceea ce e scris. Dacă îmi dă voie autorul pun și ce cred eu. Cum am făcut și la Mielul turbat, după care Baraunga le-a tipărit spunînd că sînt foarte bune...

— Dar am sărit peste vreo patruzeci de ani...

— Știi ce? Ia condica asta, în care am început să-mi scriu memoriile și scoate de aici ce crezi... Acu', hai să mai ciocnim un pahar...

Ciocnim.

— Iau și condica. Dar vreau să-mi povestești dumneata mai departe.

— Mă rog... Însă să ne și odihnim oleacă...

1963

Se desparte definitiv de noi Radu Stanca, la numai 42 de ani. Era un regizor interesant, un dramaturg (necunoscut de public), un gînditor teatral. De cîte ori am avut ocazia să discutăm, l-am ascultat cu încîntare formulînd idei originale; i-am cerut, de cîteva ori, să le expună în „Contemporanul“ — și a făcut-o. Am avut rezerve la unele dintre spectacolele sale, dar m-a surprins întotdeauna prin inventivitatea metaforizării. Era un spirit ales. Între 1949—1961 a lucrat la Sibiu. De doi ani încoace se afla la Cluj. A montat aici — suferînd fiind — Unchiul Vanea și D-ale carnavalului.

★

Premieră pe țară la Naționalul din Cluj o piesă de Eugen Barbu, Să nu-ți faci prăvălie cu scară. I se oferă o distribuție de lux, în frunte cu Silvia Ghelan.

★

Studioul Institutului prezintă două piese de Brecht: Mutter Courage și Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită. Studenta care o interpretează pe Anu Fierling (profesorul ei e Al. Finți) mă impresionează puternic prin glasul timbrat, postura tragică, energie. Se numește Eugenia Dragomirescu. Parcă ar fi actrița de cînd lumea... Interpretul lui Arturo Ui, foarte nervos, cu ochii scîpărători, mlădios ca o trestie, sigur pe el, se numește Ștefan Iordache.

★

Alt debutant (în dramaturgie): criticul muzical Ionel Hristea. Apare pe afișul Teatrului „Bulandra“ cu piesa O singură viață în regia lui Lucian Pintilie. În rolul principal, Octavian Colescu; alături de el, Nastasia Șova (Ica Matache), George Măruță, Mircea Albulescu, Nelly Sterian. Dar impresia generală nu e prea puternică.

Nu cred că va avea succes de public.

— Ce zici? — mă chestionează, amical, autorul.

— Sînt convins că vei mai scrie piese.

— Deci pe asta să n-o punem la socoteală?

— Ba da. Doar că e cam monotună.

— Actorii nu i-am făcut eu.

— Dar nici ei nu te pot face dramaturg.

Convenim s-o mai vîd o dată „după premieră, să se mai așeze“